

Oriëntatienota

Jaarprogramma 2017

Jaarprogramma van de Minaraad voor het werkjaar 2017

Datum van goedkeuring 26/01/2017

Volgnummer 2017| 002

Coördinator + e-mailadres Jan Verheeke, jan.verheeke@minaraad.be

Inhoudstafel

Samenvatting.....	3
Procesbeschrijving.....	4
Jaarprogramma 2017	5
1 Inleiding.....	5
2 Klimaat en energie.....	6
2.1 Trendinschatting.....	6
2.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017	7
3 Duurzaam hulpbronengebruik/circulaire economie	8
3.1 Trendinschatting.....	8
3.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017	9
4 Klassieke milieuthema's.....	10
4.1 Trendinschatting.....	10
4.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017	11
5 Biodiversiteit en ecosysteemdiensten.....	12
5.1 Trendinschatting.....	12
5.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017	13
6 Bestuur, organisatie en regelgeving.....	14
6.1 Trendinschatting.....	14
6.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017	15
6 Organisatorische uitdagingen.....	16
Bibliografie.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Samenvatting

Voorliggend jaarprogramma is in hoofdzaak opgebouwd rond de inhoudelijke programmatie – de raadswerking die gericht is op het vaststellen van adviezen en op andere beleidsgerichte activiteiten. Daarna volgt een kort luik met de organisatorische uitdagingen.

Het inhoudelijke luik is gebaseerd op trendinschattingen op globaal, Europees en Vlaams niveau, en op een beknopte vooruitblik in verband met de adviesvragen die in 2017 verwacht kunnen worden, om dan te besluiten tot een of meerdere eigen initiatieven. Het inhoudelijke luik is bovendien opgedeeld in de vijf thema's, die al een tijd worden aangehouden in verband met de inhoudelijke structurering van de raadswerking:

- Klimaat en energie. De eigen initiatieven die hier in het vooruitzicht gesteld worden, betreffen het Europese Winterpakket Energie, en anderzijds de problematiek van het beleid inzake verwarming en koeling.
- Duurzaam hulpbronnengebruik en circulaire economie. Het eigen initiatief dat hier in het vooruitzicht wordt gesteld, heeft de problematiek van indicatoren voor circulaire economie als aanknopingspunt.
- Klassieke milieuthema's. Wat de eigen initiatieven aangaat, staan volgende trefwoorden voorop: "innovatieve milieutechnologie", "financiering integraal waterbeleid" evenals "klimaatscenario's en watervoorraadbeheer".
- Biodiversiteit en ecosysteemdiensten. De eigen initiatieven betreffen hier "groen/blauwe netwerken", de hervorming van het natuurdecreet en de ontwikkelingen inzake het Europees landbouwbeleid.
- Regelgeving en bestuurskwaliteit. Het eigen initiatief betreft het verband tussen regelgevingskwaliteit en wijze van implementatie van Europese regelgeving.

Bij de opnamen van de vernoemde eigen initiatieven is het in eerste instantie de bedoeling dat het secretariaat t.b.v. de raadsleden aan kennisopbouw doet, door middel van studiewerk, hoorzittingen, uitwisseling, opvolging van externe processen, enz. In geval raadsorganisaties er brood in zien, kan er vervolgens overgestapt worden tot het uitbrengen van een oriëntatienota of advies op eigen initiatief.

De organisatorische uitdagingen in 2017 bestaan in hoofdzaak in de voorbereiding van de fusie met de SARO tot Omgevingsraad, evenals de verhuis naar het nieuwe Vlaams Administratief Centrum "Herman Teirlinck". Het gaat om uitdagingen waarbij wellicht heel wat regelgeving, administratief en logistiek werk zal komen te kijken.

Procesbeschrijving

Project op initiatief van:	Dagelijks Bestuur, 8 oktober 2015
Rechtsgrond:	Decreet van 18 juli 2003, art. 19
Projectdoel:	Oriëntatienota met prioriteitsbepaling voor 2017
Streefdatum:	26 januari 2017
Overlegcommissie:	Dagelijks Bestuur
Vergaderingen: soort + datum:	10 november – Dagelijks Bestuur; 6 december – gedachtewisseling met SERV-secretariaat; 8 december – Dagelijks Bestuur over eigen initiatieven 13 december – gedachtewisseling met Managementcomité LNE; Einde december – schriftelijke procedure met het Dagelijks Bestuur; 11 januari – gedachtewisseling met SALV-secretariaat; 12 januari – Dagelijks Bestuur; 26 januari – Raadszitting.

Het jaarprogramma werd opgemaakt in uitvoering van art. 18 van het Decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden: *“Een strategische adviesraad stelt zijn werkprogramma vast in overleg met de Vlaamse Regering”*.

Art. 12.2. van het huishoudelijk reglement van de Mineraad bepaalt: *“Het dagelijks bestuur stuurt de inhoudelijke raadswerking strategisch aan, onder meer via de opmaak van een meerjarig en/of jaarlijks ontwerpwerkprogramma en de organisatie van de interne voorbereidingsprocessen daartoe evenals van het daartoe op grond van artikel 18 van het SAR-decreet te voeren overleg met de Vlaamse regering”*.

Ook voor de opmaak van dit jaarprogramma werd er een eigen toekomstverkenning doorgevoerd. De onderliggende inspiratie hiertoe werd gehaald uit de *International Scan 2016*, t.b.v. de *European Environmental and Sustainable Development Advisory Councils¹ (EEAC)*, evenals uit de diverse in de afgelopen jaren op Vlaams niveau opgemaakte toekomstverkenningen, zoals bv. het MIRA-Rapport betreffende megatrends².

¹ Opgemaakt door de Nederlandse RLI, zie <http://eeac.eu/wp-content/uploads/2016/04/RLI-International-Scan-toegankelijk.pdf>.

² Zie http://www.milieurapport.be/Upload/main/0_Megatrends/20141127_178421-Megatrends_rapport_TW.pdf.

Jaarprogramma 2017

1 Inleiding

Voor u ligt wellicht het laatste jaarprogramma dat de Minaraad als zodanig opmaakt, en dit voor het werkjaar 2017: volgend jaar wordt er allicht een jaarprogramma voor de Omgevingsraad opgemaakt. Ook in dit laatste werkjaar worden de vijf krachtlijnen aangehouden die ook in de vorige jaren aan de orde waren: (1) klimaat en energie; (2) duurzaam hulpbronnengebruik en circulaire economie; (3) klassieke milieuthema's; (4) biodiversiteit en ecosysteemdiensten; en (5) regelgeving en bestuurskwaliteit. Bij elk van de vijf vernoemde krachtlijnen wordt er (1) een trendinschatting aangeboden, en (2) worden er keuzes gemaakt voor wat de werking in 2017 aangaat.

De concrete aansturing van de uitvoering van deze krachtlijnen doorheen het werkjaar gebeurt ook in 2017 door het Dagelijks Bestuur, conform het huishoudelijk reglement. Het Dagelijks Bestuur maakt hierbij doorlopend een afweging tussen de reeds lopende en nieuwe projecten, rekening houdende met de capaciteit van raadsorganisaties en secretariaat evenals met verwante adviesactiviteiten die in andere strategische adviesraden plaatsvinden. Algemeen is de Minaraad ook in 2017 niet van zin om, als strategische adviesraad, in te gaan op adviesvragen die verband houden met instemmingsdecreten, samenwerkingsakkoorden, erkenningsaanvragen, complexe projecten, concrete effectbeoordelingsdossiers, enz. Van dit principe kan afgeweken worden indien er bij het bij de adviesvraag toegevoegde dossier voldoende inhoudelijke elementen vervat zijn en consensuspotentieel aanwezig is, om een strategisch advies uit te brengen.

Waar passend en/of op vraag wordt er samenwerking aangegaan of afstemming beoogd met andere betrokken adviesraden, in het bijzonder met de SARO, de SERV en/of de SALV, evenals, op federaal en Europees niveau, met de FRDO en binnen het Europese EEAC-verband. Ook hierin neemt het Dagelijks Bestuur de concrete beslissingen.

De EEAC bestaat dit jaar overigens 25 jaar, aangezien de Minaraad 25 jaar geleden een conferentie organiseerde die feitelijk het startmoment vormde van dit netwerk. Dit valt samen met het 25-jarig bestaan van het Verdrag van Maastricht, waarin onder meer de milieu- en duurzaamheidsbevoegdheden van de Europese Unie gestalte kregen. Een en ander is de aanleiding voor de collega's van de Nederlandse Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) om het voortouw te nemen voor de organisatie van de jaarlijkse EEAC-conferentie, en dit in samenwerking met de andere adviesraden in de Benelux. De conferentie, die in oktober zal plaatsgrijpen, moet een evenwichtig en realistisch beeld geven van wat tot op heden bereikt is op milieu- en duurzaamheidsbeleid.

De grote uitdaging van 2017 bestaat er evenwel in om, samen met de collega-raadsleden en –secretariaatsleden van de SARO, vorm te geven aan een goed concept van Omgevingsraad, zodat ook de nieuwe strategische adviesraad ook in de toekomst een meerwaarde kan betekenen voor het omgevingsbeleid.

2 Klimaat en energie

2.1 Trendinschatting

2.1.1 Trends op wereldvlak

De Overeenkomst van Parijs is van kracht geworden op 4 november 2016. De daarmee verband houdende INDC's zijn evenwel niet afdoende om de globale temperatuurstijging binnen aanvaardbare perken te houden^{3,4}. Daarom zal er regelmatig een inventaris opgemaakt worden, waarna de Verdragspartijen in 2020, 2025 en 2030 telkens hun geactualiseerde klimaatplannen, met nieuwe INDC's, zullen aanbrengen⁵. Indien dit systeem tot leven komt, kan het een wereldwijde transitie veroorzaken naar een koolstofarme economie⁶. Het laat zich aanzien dat China meer en meer de voortrekkersrol zal overnemen⁷. Ook bij aanhoudend lage petroleumrijzen blijven de kansen voor globale structurele verandering reëel⁸; het belang van hernieuwbare energie zal alleen maar toenemen⁹.

2.1.2 Trends op Europees vlak

Energie- en klimaatbeleid zijn prioriteiten voor de Commissie Juncker¹⁰. In samenhang met het Akkoord van Parijs publiceerde de Commissie diverse voorstellen: de Kaderstrategie voor de Energie-Unie¹¹, een vernieuwing van het ETS-systeem¹² evenals in de *Effort Sharing*¹³, voorstellen inzake landbeheer¹⁴, een strategie inzake verwarming en koeling¹⁵, een strategie voor verlaging van emissies uit mobiliteit¹⁶ en, recent, het *Energy Winter Package*¹⁷. Eenmaal wetgeving, zullen deze plannen beslissend zijn voor het binnenlandse klimaat- en energiebeleid van het komende decennium. Zo bevat de ontwerpverordening inzake de *Effort Sharing* voor de non-ETS bv. een reductiedoelstelling voor België van -35%¹⁸.

2.1.3 Trends op Vlaams niveau

De belangrijkste trends zijn wellicht dat de noodzaak van een klimaat- en energietransitie op regeeringsniveau nu aanvaard lijkt¹⁹. Ook zullen de laatste stappen moeten worden gezet om de Europese energie- en klimaatdoelstellingen tegen 2020 te halen²⁰. Nog belangrijker is dat er op korte termijn een geïntegreerd Vlaams klimaat- en energieplan moet klaargestoomd worden, met het oog op inbreng in het geïntegreerd Belgisch Klimaat- en Energieplan, dat betrekking

³ Zie berichtgeving van het *IRP*, 9 november 2015, <http://www.wri.org/blog/2015/11/insider-why-are-indc-studies-reaching-different-temperature-estimates>; zie *Climate Action Tracker*, 8 december 2015, <http://climateactiontracker.org/>.

⁴ Zie <http://www.wri.org/publication/translating-targets-into-numbers>.

⁵ Zie website UNFCCC, <http://unfccc.int/2860.php>.

⁶ Zie bv. Clingendael Instituut, <http://www.clingendaelenergy.com/files.cfm?event=files.download&ui=4DB1CE1B-5254-00CF-FD0359035EA8E6F7>.

⁷ <http://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-gardner-china-climate-leadership-20161204-story.htm>; Zie IRENA: http://www.irena.org/DocumentDownloads/Publications/IRENA_China_Water_Risk_Power_brief_2016.pdf, p. 3. |

⁸ Zie SEI, https://www.sei-international.org/mediamanager/documents/Publications/NEW/NCE-SEI-2015-Oil_prices.pdf.

⁹ Zie IEA, <http://www.iea.org/newsroom/news/2016/november/world-energy-outlook-2016.html>.

¹⁰ Zie https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_en_0.pdf.

¹¹ COM (2015) 80.

¹² COM (2015) 337.

¹³ COM (2016) 482.

¹⁴ COM (2016) 479.

¹⁵ COM (2016) 51.

¹⁶ COM (2016) 501.

¹⁷ Onder meer COM (2016) 860.

¹⁸ Zie http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:923ae85f-5018-11e6-89bd-01aa75ed71a1.0016.02/DOC_2&format=PDF.

¹⁹ Zie <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/visie-2050-een-langetermijnstrategie-voor-vlaanderen>.

²⁰ Beleidsbrief Energie, p. 5,24, 27; Beleidsbrief Omgeving, p. 14, 40, 54

heeft op de implementatie van de nieuwe Europese periode (2021-2030). Onder meer ook de problematiek van de LULUCF zal hierbij aan belang winnen.

2.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017

2.2.1 Adviesvragen die in 2017 kunnen worden verwacht

- Het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het daarop volgende Ontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen²¹ (in samenwerking met de SARO, die “trekt”).
- Het instemmingsdecreet bij het Samenwerkingsakkoord energie- en klimaatpakket 2013-2020 (*burden sharing*)²².
- De conceptnota Warmteplan²³, uitvoeringsbesluiten inzake warmtenetten²⁴, evenals ontwerpdecreten die voorgelegd kunnen worden inzake de invoering van regelluwe zones²⁵, inzake de noodleveranciersregeling²⁶, inzake vraagrespons, flexibele productie en de marktdataprocessen²⁷, inzake energieopslag en zelfconsumptie²⁸, en/of inzake de invoering van digitale meters²⁹
- Het ontwerp van Belgisch adaptatieplan (in samenwerking met de FRDO, die “trekt”).

2.2.2 Eigen initiatieven

TREFWOORD:	Europese “winterpakket”	DOEL:	VLEVA- event, syntheses studie
KRACHTLIJN:	Klimaat en energie	WIE:	Stefanie Corens
<p>INHOUD: op 30 november 2016 onthulde de Europese Commissie haar “<i>Winterpakket</i>”, met als titel “<i>Clean energy for all Europeans</i>”. Er hangt een reeks van acht wetgevende voorstellen (> 1000 pagina’s) aan, die als doel hebben “<i>de consument in het hart van de energiemarkt te plaatsen</i>”. Omdat de inhoud van dit pakket, onder meer op grond van een aantal <i>recasts</i> van bestaande richtlijnen en verordeningen, grote invloed kan hebben op het Vlaamse en Belgische energiebeleid³⁰, is het belangrijk om dit pakket synthetiserend door te lichten t.b.v. de raadsorganisaties, zodat de centrale uitdagingen ervan tijdig onderkend en besproken worden.</p>			

TREFWOORD:	Verduurzaming verwarming/koeling	DOEL:	Studie
KRACHTLIJN:	Klimaat en energie	WIE:	Stefanie Corens
<p>INHOUD: het grootste deel (53%) van het Vlaamse energieverbruik bestaat niet uit elektriciteit, maar uit verwarming en koeling. Om evenwel verwarming en koeling te gaan ontwikkelen als volwassen energiebronnen is het nodig om de systemische voorwaarden hiertoe te analyseren, ten einde de juiste beleidsvragen te stellen (aan welk tempo, met welke technologie, met welke rol- en financieringsverdeling, met welk ruimtelijk management en met welke <i>incentives</i> wordt er een wenselijke ontwikkeling op termijn bekomen?). Vanuit deze benadering wordt ook bekeken of en hoe warmtenetten (op basis van restwarmte of hernieuwbare energiebronnen) relevant kunnen zijn voor het halen van de klimaatdoelstellingen.</p>			

²¹ Beleidsbrief Omgeving, pp. 19-20.

²² Beleidsbrief Omgeving, p. 40 en 54.

²³ Beleidsbrief Energie, p. 32.

²⁴ Beleidsbrief Energie, p. 34.

²⁵ Beleidsbrief Energie, p. 26.

²⁶ Beleidsbrief Energie, p. 35.

²⁷ Beleidsbrief Energie, p. 36.

²⁸ Beleidsbrief Energie, p. 37.

²⁹ Beleidsbrief Energie, p. 37.

³⁰ Zie Beleidsbrief Energie, p. 24 en p. 27.

2.2.3 Opvolging en representatie

Een aantal ontwikkelingen worden opgevolgd voor documentatie, interactie en representatie:

- Opvolging bij de trajecten “stroomversnelling” en “ronde tafels klimaat”, i.f.v. de Nationale en Vlaamse Klimaat- en Energieplanning en het federaal Klimaat- en Energiepact.³¹⁻³²⁻³³.
- Opvolging van de voortgangsrapportage 2017 bij het Vlaamse mitigatie-/adaptatieplan³⁴.
- Opvolging van de visievorming bij de Vlaamse Bouwmeester, die in het teken staat van “integrale duurzaamheid”³⁵.

3 Duurzaam hulpbronnengebruik/circulaire economie

3.1 Trendinschatting

3.1.1 Trends op wereldvlak

Op globaal niveau neemt de vraag naar hulpbronnen toe, door de demografische aangroei³⁶ en door de verbreiding van middenklasse-aspiraties. Voor een reeks hulpbronnen zijn er indicaties dat de aanbodzijde in de komende jaren een plateau kan bereiken, wat een weerslag kan hebben op bepaalde transities (bv. hernieuwbare energie³⁷). De zoektocht naar hulpbronnenefficiëntie heeft bedrijven ertoe aangezet om te onderzoeken hoe ze hun zakenmodellen kunnen bijstellen in de richting van een circulaire benadering³⁸. De economische meerwaarde van het transformeren naar dit nieuwe model zou dan 1000 miljard dollar aan globale besparingen inzake materialengebruik kunnen met zich meebrengen³⁹.

3.1.2 Trends op Europees vlak

De omschakeling naar circulaire economie vormt een kernstuk van de strategie van de Commissie Juncker, die gericht is op investeringen, groei en jobs⁴⁰. Nu staat de afwikkeling centraal van de Mededeling van de Europese Commissie: “*Maak de cirkel rond – een EU-actieplan voor de circulaire economie*”⁴¹. Deze mededeling sluit aan bij de Mededelingen “*Grondstoffeninitiatief*”⁴², “*Eco-innovatie*”⁴³, “*Bio-economie*”⁴⁴, en “*Hulpbronnen-efficiëntie in de bouwsector*”⁴⁵. Momenteel liggen er een reeks wetgevende voorstellen voor, waarover in het aankomende jaar beslissingen worden genomen.

³¹ Beleidsbrief Omgeving, p. 42.

³² Beleidsbrief Energie, p. 20-21.

³³ Federale Beleidsnota Duurzame Ontwikkeling, Energie en Milieu, p. 26-27.

³⁴ Beleidsbrief Omgeving, p. 41.

³⁵ Beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid, p. 31.

³⁶ <http://www.un.org/en/development/desa/news/population/2015-report.html>.

³⁷ Zie JRC.

http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103778/materials%20supply%20bottleneck_online%20version.pdf.

³⁸ Zie Ellen MacArthur Foundation, <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/interactive-diagram/efficiency-vs-effectiveness>.

³⁹ Zie Wereld Economisch Forum, <http://reports.weforum.org/toward-the-circular-economy-accelerating-the-scale-up-across-global-supply-chains/1-the-benefits-of-a-circular-economy/>.

⁴⁰ Zie https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_en_0.pdf.

⁴¹ COM (2015), 614, met de eraan verbonden raadsconclusies van 20 juni 2016, raadsdocument 10518/16.

⁴² COM(2008) 699.

⁴³ COM(2011) 899.

⁴⁴ COM(2012) 60.

⁴⁵ COM(2014) 445.

3.1.3 Trends op Vlaams niveau

De transitie naar een circulaire economie is als prioriteit opgenomen in de Visie 2050, de langetermijnstrategie van de Vlaamse Regering⁴⁶. Dit leidt tot een doorgroei van het Vlaams Materialenprogramma naar een verruimd Vlaams Programma Circulaire Economie (integratie met het nieuwe Steunpunt Beleidsrelevant onderzoek en met Plan C). De uitdaging bestaat in het bijsturen van de diverse materialenstromen en van de daaraan verbonden economische, sociale en ruimtelijke praktijken⁴⁷. Thema's waarop er de komende jaren zal worden ingezet, betreffen onder meer de circulaire stad, circulair aankopen, circulaire *business* modellen en het meten van de voortgang naar een circulaire economie⁴⁸.

3.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017

3.2.1 Adviesvragen die in 2017 kunnen worden verwacht

- De zesde wijziging aan VLAREMA, onder meer i.v.m. een betere selectieve inzameling van kunststoffen bij bedrijven⁴⁹ en een bijstelling van de stortverboden, waarbij de afstemming wordt verbeterd met de heffingen⁵⁰.

3.2.2 Eigen initiatieven gericht op studies, oriëntatienota's of aanbevelingsadviezen

Eerst en vooral wordt er gezorgd voor de afwerking van de interne studie betreffende de Europese *Circular Economy Package*, daarna is het volgende project aan de orde:

TREFWOORD:	Indicatoren voor circulaire economie	DOEL:	Opvolging en studie
KRACHTLIJN:	Circulaire economie	WIE:	Pieter Noens
INHOUD: diverse overheden en kennisinstellingen ontplooiën initiatieven om de voortgang van de transitie naar een groene en/of circulaire economie te meten en op te volgen. Deze initiatieven worden met dit project geïnterpreteerd (stand van zaken ontwikkeling indicatoren, beschikbaarheid van gegevens, wat men uit deze indicatoren kan afleiden...).			
Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar de systemische verbanden (vanuit het oogpunt van productie(-sectoren) en consumptie(-behoeften)) tussen hulpbronnenvoorraden en -stromen (materialen, energie, ruimte, water, ...).			
Uiteindelijk moet geduid kunnen worden in welke mate de Vlaamse economie effectief een circulair karakter krijgt en wat – voor de diverse stromen – de knelpunten, de hefboomen en de kansen voor innovatie en sociale innovatie zijn.			

3.2.3 Opvolging en representatie

Een aantal ontwikkelingen worden opgevolgd voor documentatie, interactie en representatie:

- Opvolging van opstart en de vooruitgang van de Transitie “*Circulaire Economie*” en het in verband met dat thema heropgestarte Steunpunt⁵¹.
- Opvolging van de pilootprojecten “*Terug in Omloop*”, die gericht zijn op een koppeling tussen stedelijke transformatie en economische transitie⁵².

⁴⁶ Zie <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/visie-2050-een-langetermijnstrategie-voor-vlaanderen>.

⁴⁷ Zie <http://www.vlaamsmaterialenprogramma.be/roadmap-circulaire-economie-in-vlaanderen>.

⁴⁸ http://www.vlaamsmaterialenprogramma.be/sites/default/files/atoms/files/160909%20Verslag%20SHO%2024%20juni%202016_def.pdf; zie ook Beleidsbrief Omgeving 2016-2017, p. 37-38.

⁴⁹ Beleidsbrief Omgeving, p. 38, 64-65.

⁵⁰ Beleidsbrief Omgeving, p. 38.

⁵¹ Beleidsbrief Omgeving, p. 37 en 38; Beleidsbrief Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie, p. 11 en p. 29.

⁵² Beleidsbrief Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid, p. 30.

- Opvolging van de relatie die gelegd wordt tussen klimaatbeleid en materialenbeleid⁵³.
- Deelname aan de Stuurgroep van het Steunpunt Circulaire Economie.
- Opvolging van en inbreng in de EEAC Werkgroep “Circulaire Economie”.

4 Klassieke milieuthema's

4.1 Trendinschatting

4.1.1 Trends op wereldvlak

Meer dan een miljard mensen bevindt zich momenteel in gebieden met waterschaarste, en tegen 2025 kan dit aantal, vanwege het klimaateffect en vanwege vervuiling, gestegen zijn tot 3,5 miljard⁵⁴. Overall ter wereld worden luchtkwaliteitsgrenzen overschreden, maar ook in landen met hoge inkomens zijn 56% van de mensen blootgesteld aan een luchtkwaliteit met risico's die de WHO-richtwaarden overschrijden⁵⁵.

4.1.2 Trends op Europees vlak

Het Europese milieubeleid heeft winst opgeleverd voor de gezondheid en de levensstandaard van zijn burgers; de moeilijkste uitdaging wordt gevormd door het feit dat milieurisico's, -trends en -gevolgen zich mee en meer als systemische problemen en op een geglobaliseerde schaal aandienen, en dat het milieubeleid zich in een geglobaliseerde markt afspeelt⁵⁶. Aan de Kaderrichtlijn Water (2000/60) is er een implementatiestrategie verbonden⁵⁷⁻⁵⁸. In dit verband valt te noteren dat de Kaderrichtlijn uiterlijk 19 jaar na inwerkingtreding ervan getoetst wordt⁵⁹. Met Richtlijn 2016/2284 werd inmiddels de regeling inzake de emissieplafonds voor luchtverontreinigende stoffen bijgesteld⁶⁰.

4.1.3 Trends op Vlaams niveau

Wat het waterbeleid op Vlaams niveau aangaat, bestaat de belangrijkste uitdaging er in om zowel de regelgeving, de financiële onderbouwing als de aansturing van het waterbeleid te optimaliseren, zodat het beleid ook daadwerkelijk de doelen van de Kaderrichtlijn Water kan behalen⁶¹. Hoewel de luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest verbetering kent, wint het thema aan belang. Er wordt gewerkt aan een nieuw geïntegreerd luchtkwaliteitsplan dat zowel een emissiereductieprogramma zal bevatten in uitvoering van de nieuwe NEC-richtlijn als een luchtkwaliteitsplan in uitvoering van de Europese Luchtkwaliteitsrichtlijn⁶². In 2015 werd de NO₂-norm overschreden in de agglomeratie Antwerpen. Voor deze zone wordt een saneringsplan opgesteld, dat na de zomer van 2017 in openbaar onderzoek zal gaan⁶³.

⁵³ Beleidsbrief Omgeving, p. 39.

⁵⁴ Zie WRI, <http://www.wri.org/our-work/topics/water>.

⁵⁵ Zie WHO, http://www.who.int/phe/health_topics/outdoorair/databases/cities/en/.

⁵⁶ Zie EEA, <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/1-changingcontext>.

⁵⁷ Zie http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/objectives/implementation_en.htm.

⁵⁸ Zie <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0120&from=EN>.

⁵⁹ Kaderrichtlijn Water, art. 19.2.

⁶⁰ Zie <http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/ceilings.htm>.

⁶¹ Zie MINARAAD, SERV, SALV, <https://www.minaraad.be/themas/hinder/stroomgebiedbeheerplannen-2016-2021>.

⁶² Beleidsbrief Omgeving, p. 32.

⁶³ LNE, STAND VAN ZAKEN 2015(2016), LUCHTKWALITEITSPLAN NO2, December 2016, p.31

4.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017

4.2.1 Adviesvragen die in 2017 kunnen worden verwacht

- Codificatie wetgeving waterbeleid⁶⁴.
- De decretale aanpassingen van de tarieven grondwaterheffing⁶⁵.
- De doorvoering van de 2de fase van VLAREME⁶⁶ (eerste fase reeds bij R.v.St.).
- De aangekondigde wijziging van het Bodemdecreet betreffende grondverzet⁶⁷.
- De nieuwe VLAREM-trein⁶⁸⁻⁶⁹⁻⁷⁰⁻⁷¹.

4.2.2 Eigen initiatieven gericht op studies, oriëntatienota's of aanbevelingsadviezen

Eerst wordt gezocht voor de afwerking van de Studie Luchtbeleid. Daarna volgen:

TREFWOORD:	Technologie en omgevingsbeleid	DOEL:	Opvolging (/studie)
KRACHTLIJN:	Klassiek milieubeleid	WIE:	Francis Noyen
INHOUD: met dit project wordt verkend, vertrekkende bij afbakenbare milieuproblemen en aanwijsbare technologische ontwikkelingen (af te leiden uit toekomstverkenningen), welk beleidsbenadering, binnen een Europeesrechtelijke context, passend zou zijn om innovatieve milieutechnieken te verbreiden en de daarmee samenhangende sociale innovatie te bevorderen.			

TREFWOORD:	Financiering integraal waterbeleid	DOEL:	Opvolging(/studie)
KRACHTLIJN:	Klassiek milieubeleid	WIE:	Dirk Uyttendaele
INHOUD: het onlangs in het leven geroepen CIW-overlegplatform moet de mogelijkheden onderzoeken om vastgestelde (financierings)problemen weg te werken, zodat de goede toestand kan worden bereikt ⁷² . Dit overlegproces zal deels gedragen worden door de Minaraad. Bovendien kan het leiden tot eigen studiewerk over afzonderlijke kwesties, waarvan het resultaat kan ingebracht worden in het CIW-proces.			

TREFWOORD:	Klimaatscenario's en watervoorraadbepaling	DOEL:	Opvolging
KRACHTLIJN:	Klassiek milieubeleid	WIE:	Dirk Uyttendaele
INHOUD: er wordt documentatie ingezameld en zo mogelijk een kennisdelingsmoment georganiseerd inzake de in het vooruitzicht gestelde opmaak van op een geactualiseerd Vlaams waterbalansmodel gebaseerde klimaatscenario's i.v.m. drinkwater/scheepvaart ⁷³ .			

4.2.3 Opvolging en representatie

Een aantal ontwikkelingen worden opgevolgd voor documentatie, interactie en representatie:

⁶⁴ Beleidsbrief Omgeving, p. 19.

⁶⁵ Beleidsbrief Omgeving, p. 27.

⁶⁶ Beleidsbrief Omgeving, p. 28 en 62.

⁶⁷ Beleidsbrief Omgeving, p. 29.

⁶⁸ Beleidsbrief Omgeving, p. 46.

⁶⁹ Beleidsbrief Omgeving, p. 25 en 52.

⁷⁰ Zie Europese Commissie, Werkprogramma 2017, bijlage 5, *Legislation that becomes applicable in 2017*, p. 6.

⁷¹ Beleidsbrief Omgeving, p. 32.

⁷² Beleidsbrief Omgeving, p. 26-28

⁷³ Beleidsbrief Mobiliteit en Openbare Werken, p. 47.

- Opvolging van beleidsinitiatieven inzake het adaptatiebeleid: Klimateffectatlas⁷⁴, website t.b.v. gemeenten⁷⁵, Masterplan Kustveiligheid⁷⁶.
- Deelname aan de Stuurgroep van het Steunpunt “Milieu en gezondheid”.
- Opvolging en mede-aandrijving van de EEAC-werkgroep “waterbeleid”, met het oog op inzicht in de toekomstige ontwikkelingen i.v.m. de Kaderrichtlijn Water.

5 Biodiversiteit en ecosysteemdiensten

5.1 Trendinschatting

5.1.1 Trends op wereldvlak

Op globaal niveau is de achteruitgang van de terrestrische en aquatische biodiversiteit niet gestopt. De daaraan verbonden achteruitgang van ecosystemen leidt tot een afname van beschikbare ecosysteemdiensten⁷⁷. Landbouw, zijnde het dominante landgebruik, speelt een sleutelrol in bescherming of verlies van biodiversiteit; vanwege de te voorspellen demografische evolutie zal, tegen 2050, de globale nood aan voedselproductie stijgen met 60%⁷⁸. Klimaatverandering kan met zich meebrengen dat het potentieel voor voedselproductie sterk onder druk komt te staan⁷⁹.

5.1.2 Trends op Europees vlak

De resultaten van de Biodiversiteitsstrategie – met implementatie van de Habitatrichtlijn en het ecosysteem(diensten)beleid – blijven nog beneden de verwachtingen⁸⁰. De REFIT doorlichting betreffende de Vogel- en Habitatrichtlijn heeft aangetoond aan dat de twee richtlijnen nog geschikt zijn, maar dat er problemen blijven bestaan betreffende de implementatie ervan⁸¹. De Europese Commissie zou nu een actieplan ontwikkelen om de tekortkomingen bij de uitvoering aan te pakken⁸². Wellicht van nog grotere betekenis is de discussie over het Europese post-2020 Landbouwbeleid⁸³. De concepten ecosysteemdiensten en groene infrastructuur lijken relevant te blijven op Europees niveau, vanuit de optiek dat deze ingezet kunnen worden voor *nature based solutions*⁸⁴.

5.1.3 Trends op Vlaams niveau

Op Vlaams niveau kan er vastgesteld worden dat de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn lopende is, maar dat de oplossing van de daaraan verbonden juridische, financiële en organisatorische kwesties een belangrijke uitdaging blijft⁸⁵. Een deel van het

⁷⁴ Beleidsbrief Omgeving, p. 40.

⁷⁵ Beleidsbrief Omgeving, p. 49.

⁷⁶ Beleidsbrief Mobiliteit en Openbare Werken, p. 48.

⁷⁷ Zie bv. <https://www.cbd.int/gbo/gbo4/publication/gbo4-en.pdf>.

⁷⁸ Zie FAO, <http://www.fao.org/3/a-i5499e.pdf>.

⁷⁹ Zie <http://www.cgiar.org/about-us/our-programs/cgiar-research-program-on-climate-change-agriculture-and-food-security-ccafs/>.

⁸⁰ Zie <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/0c-executivesummary>.

⁸¹ Zie http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/.

⁸² Zie <https://www.natuurenbos.be/pers-nieuws/nieuws/europese-commissie-onderzoekt-opties-voor-betere-uitvoering-vogel-en>.

⁸³ Zie bv. https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/post-2020-cap-and-challenges-european-agriculture_en.

⁸⁴ Zie <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>.

⁸⁵ Zie Vlaamse Regering, 30 november 2016, https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering/beslissingenvlaamseregering?search=&publication_date=pick&publication_date_1%5Bmin%5D%5Bdate%5D=30-11-2016&publication_date_1%5Bmax%5D%5Bdate%5D=30-11-2016&competence=31&delivery_channel=&a

antwoord hierop situeert zich bij de op het getouw gezette hervorming van het natuurbehouds- en bosrecht. De thematiek van ecosysteemfuncties en ecosysteemdiensten krijgt ook in Vlaanderen weerklank als mogelijk denkkader om belangenafwegingen i.v.m. natuurwaarden, ruimtelijke ordening en klimaat, te vatten en om te komen tot *nature based solutions*⁸⁶.

5.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017

5.2.1 Adviesvragen die in 2017 kunnen worden verwacht

- Opmaak van een Instrumentendecreet⁸⁷, wat samen met de SARO wordt opgenomen.

5.2.2 Eigen initiatieven gericht op studies, oriëntatienota's of aanbevelingsadviezen

TREFWOORD:	Groen/blauw netwerken	DOEL:	Studie
KRACHTLIJN:	Biodiversiteit/ecosystemen	WIE:	Kathleen Quick
INHOUD: aansluitend bij het adaptatiebeleid zal het belang van groen/blauw infrastructuur en van <i>nature based solutions</i> toenemen. Daarom is het nuttig om inzicht te verwerven in de ecologische kenmerken van dit type terreinen, de economische praktijken die hieraan verbonden worden en de juridische vorm die men hieraan zou kunnen geven.			

TREFWOORD:	Hervorming natuurdecreet	DOEL:	Opvolging
KRACHTLIJN:	Biodiversiteit/ecosystemen	WIE:	Kathleen Quick
INHOUD: de integratie van het Natuurdecreet en het Bosdecreet ⁸⁸ wordt opgevolgd van uit de vraagstellingen (1) of men hierbij ook de uitdagingen van de toekomst opneemt (ecosysteemdiensten, sequestratie en LULUCF, klimaatadaptatie ⁸⁹) en (2) hoe men een en ander zou financieren. Kennisdelingsmomenten moeten toelaten meer inzicht te verwerven.			

TREFWOORD:	Europees landbouwbeleid	DOEL:	Advies
KRACHTLIJN:	Biodiversiteit/ecosystemen	WIE:	Kathleen Quick
INHOUD: vanwege de potentiële betekenis ervan voor het natuur- en bosbeleid en voor LULUCF, worden de ontwikkelingen in aanloop naar het post-2020 Europese landbouwbeleid opgevolgd, onder meer in de vorm van studiewerk op secretariaatsniveau, evenals t.b.v. werkcommissies georganiseerde kennisdelingsmomenten. Zo mogelijk mondt dit uit in een advies dat tijdig inspeelt op de strategische discussies die hierover zullen plaatsgrijpen. Bij voorkeur wordt hierover samengewerkt met de SALV.			

5.2.3 Opvolging en representatie

Een aantal ontwikkelingen worden opgevolgd voor documentatie, interactie en representatie:

- Opvolging van bebossingbeleid evenals beleid inzake de economische functie van bos⁹⁰.
- Overleg i.v.m. de maatschappelijke aspecten van de wildbeheerproblematiek⁹¹.

⁸⁶ Zie INBO, <https://www.inbo.be/nl/nieuws/natuurrapport-ecosysteemdiensten-verschonen>.

⁸⁷ Beleidsbrief Omgeving, p. 16, 34, 55, 58 en 59.

⁸⁸ Beleidsbrief Omgeving, p. 19.

⁸⁹ Zie bv. Beleidsbrief Omgeving, p. 44.

⁹⁰ Beleidsbrief Omgeving, p. 35-36.

⁹¹ Beleidsbrief Omgeving, p. 45.

- Opvolging van de opmaak en vaststelling van het Vlaams Natura 2000 programma⁹², evenals van de soortenbeschermingsprogramma's en lijst van invasieve exoten⁹³.
- Opvolging van het prioriteitenkader voor ecosysteemherstel⁹⁴, evenals van het Draaiboek Groenplan en van integratie van natuuroverwegingen in ruimtelijke beslissingen⁹⁵.

6 Bestuur, organisatie en regelgeving

6.1 Trendinschatting

6.1.1 Trends op wereldvlak

De actuele technologische doorbraken (*the internet of things*, informatisering, robotisering, biowetenschappen, micromaterialen), kunnen tot wezenlijke veranderingen leiden in de verhouding overheid/burger, en in het omgevingsbeleid⁹⁶. Met de vergroening van de economie neemt het belang toe van de globale milieutechnologiemarkt, evenals van de hieraan verbonden arbeidsmarkt⁹⁷. Ook de problematiek van de financiering van de vergroening treedt op de voorgrond⁹⁸⁻⁹⁹. Een derde trend is dat de uitdaging om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden deels naar het stedelijke niveau wordt doorgeschoven: dit is de locatie waar het terugdringen van energiegebruik en broeikasgasemissies hand in hand kunnen gaan met optimalisatie van materiaalgebruik en transport, met betere gezondheidscijfers, economische ontwikkeling en creatie van jobs¹⁰⁰⁻¹⁰¹⁻¹⁰².

6.1.2 Trends op Europees vlak

De prioriteiten van de Commissie Juncker zijn gericht op werkgelegenheid, groei en investeringen – met daarin vervat *better regulation* – op een eengemaakte digitale markt, en op een versterkte industriële basis¹⁰³. Het 7de Europese Milieu-Actieprogramma zet in op betere implementatie¹⁰⁴. Algemeen lijkt het Europees bestuursmodel wel aan slagkracht te verliezen, wegens onderlinge spanningen en verlies aan geopolitieke invloed¹⁰⁵.

6.1.3 Trends op Vlaams niveau

Om op Vlaams niveau slagkracht voor de overheid te behouden, wordt er momenteel ingezet op een verbeterde intern bestuurlijke en interbestuurlijke samenwerking, evenals op een verbeterde relatie met het middenveld en de doelgroepen¹⁰⁶. Aansluitend hierbij is de verdere

⁹² Beleidsbrief Omgeving, p. 36.

⁹³ Beleidsbrief Omgeving, p. 35.

⁹⁴ Beleidsbrief Omgeving, p. 35.

⁹⁵ Beleidsbrief Omgeving, p. 44.

⁹⁶ Zie MIRA, <http://www.milieurapport.be/nl/publicaties/toekomstverkenningen/megatrends>.

⁹⁷ Zie PWC, <http://www.pwc.nl/nl/themas/megatrends/duurzaamheid.html>.

⁹⁸ Zie https://www.g20.org/Content/DE/_Anlagen/G7_G20/2016-09-04-g20-kommunique-en.pdf?__blob=publicationFile&v=6.

⁹⁹ Zie <http://www.wri.org/blog/2017/01/overcoming-these-3-challenges-can-drive-sustainable-investing-mainstream>.

¹⁰⁰ Zie Nederlandse Rli, <http://en.rli.nl/sites/default/files/wtkthefutureofthecity.pdf>.

¹⁰¹ Zie <http://www.wri.org/blog/2016/12/cities-are-acting-climate-change-will-new-administration-join>.

¹⁰² Zie <http://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/brief/the-curb-tool-climate-action-for-urban-sustainability>.

¹⁰³ Zie https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_en_0.pdf.

¹⁰⁴ Zie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0710:FIN:NL:PDF>.

¹⁰⁵ Zie bv. <http://www.jonathanholslag.be/europe/>.

¹⁰⁶ Zie <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/groenboek-bestuur>.

invulling van de afstemming van milieubeleid en ruimtelijk beleid – omheen het kernwoord “omgeving” – het kernegeven voor de komende jaren¹⁰⁷.

6.2 Planning van raadsactiviteiten in 2017

6.2.1 Adviesvragen die in 2017 kunnen worden verwacht

- Uitwerking van systeem van omgevingsplanning, met instrument “omgevingsbesluit”¹⁰⁸.
- Ontwerpdecreet of –besluit inzake de transitie naar een Omgevingsdepartement¹⁰⁹.

6.2.2 Eigen initiatieven gericht op studies, oriëntatienota's of aanbevelingsadviezen

TREFWOORD:	Regelgevingskwaliteit en Europa	DOEL:	Studie
KRACHTLIJN:	<i>Governance</i>	WIE:	Sandra Sliwa
INHOUD: Het in 2016 opgestarte studie-initiatief betreffende het verband tussen kwaliteitsvolle, eenvoudige regelgeving enerzijds en anderzijds gedegen opvolging van Europese verplichtingen wordt verder gezet. Hierbij wordt er onder meer ook aandacht besteed aan de inzet van het concept “omgeving” in het Vlaamse regelgevingsbeleid (bv. omgevingsplanning), en wordt er gelet op de ontwikkelingen in dat verband in naburige Lidstaten.			

6.2.3 Opvolging en representatie

Een aantal ontwikkelingen worden opgevolgd voor documentatie, interactie en representatie:

- Opvolging van de beoogde “verlaging van de planlasten” in verband met het milieubeleidsplan¹¹⁰.
- Opvolging van de administratieve vereenvoudiging van de project-m.e.r.¹¹¹
- Opvolging van de visievorming inzake een geïntegreerd omgevingshandhavingsbeleid¹¹².
- Opvolging van de uitbouw van gebruik en toepassing van gedragsinzichten¹¹³.
- Opvolging van de uitbouw van een agenda inzake beleidsevaluatie en kennisdeling¹¹⁴.
- Opvolging van de ratificatie van het Strategic Environment Assessment (SEA) Protocol onder het UNECE Verdrag van Espoo¹¹⁵.

¹⁰⁷ Zie <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/beleidsnota-2014-2019-omgeving>.

¹⁰⁸ Beleidsbrief Omgeving, p. 15 en 57.

¹⁰⁹ Beleidsbrief Omgeving, p. 47.

¹¹⁰ Beleidsbrief Omgeving, p. 44.

¹¹¹ Beleidsbrief Omgeving, p. 18.

¹¹² Beleidsbrief Omgeving, p. 17.

¹¹³ Beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid, p. 17-18.

¹¹⁴ Beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid, p. 17; Beleidsbrief Omgeving, p. 47-48.

¹¹⁵ Beleidsbrief Omgeving, p. 50.

6 Organisatorische uitdagingen

De organisatorische uitdagingen zijn de volgende:

- Een belangrijke opdracht bestaat in de voorbereiding van de fusie met de SARO, en omvorming van het geheel tot een Omgevingsraad.
- Er moet een jaarprogramma vastgesteld en uitgevoerd worden dat zowel continuïteit biedt als ook ankerpunt is voor de omvorming/fusie tot omgevingsraad.
- De verhuis uit de Kliniekstraat naar het nieuwe Vlaams Administratief Centrum moet voorbereid worden.
- In functie van het voorgaande moet er gewerkt worden aan een verbetering van het documentatiebeheer, archief/informatiebeheer, personeelsplan en functieclassificatie.

In afwachting van de fusie worden volgende processen bijgesteld:

- Alle werkcommissies (WCMH, WCSG of WCOR) gaan door op donderdagochtend, met flexibiliteit in de vorm van parallele sessies of namiddagvergaderingen.
- Een werkvergadering heeft telkens één hoofdonderwerp, en voor het overige voorbereidings-, verkennings- en/of opvolgingsdiscussies.
- Van de werkcommissievergaderingen wordt altijd het volledige bestand van de raadsleden verwittigd.
- De PWC's werken aan het ritme dat ze zelf verkiezen, met onderwerpen die ze zelf verkiezen, maar in de richting van overleg, evenementen en studies.

De kalender op raadsniveau is, bij gelijkblijvende omstandigheden, als volgt:

	D.B.-vergadering	Raadzitting
januari	donderdag 5 januari 2017	donderdag 26 januari 2017
februari	donderdag 2 februari 2017	donderdag 16 februari 2017
maart	donderdag 23 februari 2017	donderdag 16 maart 2017
april	donderdag 30 maart 2017	donderdag 20 april 2017
mei	donderdag 4 mei 2017	donderdag 18 mei 2017
juni	donderdag 8 juni 2017	donderdag 29 juni 2017
juli	geen zitting	geen zitting
augustus	donderdag 31 augustus 2017	geen zitting
september	geen zitting	donderdag 14 september 2017
oktober	donderdag 5 oktober 2017	donderdag 19 oktober 2017
november	donderdag 9 november 2017	donderdag 16 november 2017
december	donderdag 7 december 2017	donderdag 21 december 2017

Externe communicatie: externe nieuwsbrieven zullen verstuurd worden per afzonderlijk onderwerp, en niet meer per raadszitting.